

Toimintakertomus 2016

1. Yleistä

Oikeus- ja yhteiskuntatieteellinen yhdistys pyrkii edistämään oikeusnormien ja yhteiskunnallisten ilmiöiden keskinäisen vuorovaikutussuhteen tutkimusta ja sen tulosten hyväksikäyttöä opetuksessa ja päätöksenteossa. Yhdistys kartoittaa oikeustieteiden ja muiden yhteiskuntatieteiden yhteyksiä sekä edistää niiden välistä keskustelua. Tarkoitusta toteutetaan muun muassa antamalla lausuntoja ja kannanottoja, järjestämällä keskustelutilaisuuksia, luentoja ja seminaareja sekä julkaisemalla Oikeus-lehteä. Vuosi 2016 oli yhdistyksen 46. toimintavuosi.

2. Yhdistyksen toimielimet

2.1 Hallitus

Yhdistyksen asioita hoitaa hallitus, jonka yhdistyksen vuosikokous valitsee vuodeksi kerrallaan. Vuonna 2016 hallitukseen kuuluivat puheenjohtaja VTM (väit.) Elsa Saarikkomäki (hallituksessa 2011-), varapuheenjohtaja HTM, M.Sc. Maija Helminen (2012-), sihteeri VTM Helena Huhta (2015-), taloudenhoitaja VTM Petri Danielsson (2011-), jäsenvastaava FT Auri Pakarinen (2014-) ja jäsenet OTM Anna Hurmerinta (2013-), OTM Emma Holkeri (2014-), VTT Riikka Kotanen (2013-), VTT Liisa Lähteenmäki (2015-), OTM, VTM Leena Mäkipää (2009-), sekä varajäsenet OTT, prof. Anne Alvesalo-Kuusi (2006 -), OTT Timo Korander (2001-2006 ja 2009-) ja OTM Sanna Pekkarinen (2011-).

OYY:n hallitus kokoontui toimintavuoden aikana 6 kertaa (uusi hallitus 5 kertaa), ja hallituksen kokouksiin osallistui keskimäärin 59 prosenttia sen jäsenistä. Kaikki hallituksen jäsenet ovat yhdistyksestä taloudellisesti riippumattomia. Hallitukselle ei maksettu palkkioita. Kokouspaikkakunnan (Helsingin) ulkopuolella asuville hallituksen jäsenille korvattiin hallituksen kokouksiin matkustamisesta aiheutuneet kustannukset. Hallitus ei asettanut valiokuntia. Tarkastusvaliokunnan tehtävät hoitaa koko hallitus.

2.2 Toiminnantarkastajat

Yhdistyksen toiminnantarkastajina toimivat OTM, VTM Janne Laukkanen ja OTM Jani Juva, varatoiminnantarkastajina OTT Laura Kalliomaa-Puha ja OTT, VT, dos. Heikki Pihlajamäki. Toiminnantarkastajille ei maksettu palkkioita.

3. Jäsenet ja jäsenmaksu

Yhdistykseen liittyi vuonna 2016 6 uutta jäsentä ja 8 erosi. Vuoden 2016 joulukuussa OYY:ssä oli 236 jäsentä. Jäsenmaksu oli 38,00 euroa niiltä jäseniltä, jotka tilaavat Oikeus-lehden (päätoimisilta opiskelijoilta ja työttömiltä 23,00 euroa) ja 12,00 euroa muilta jäseniltä. Vähävaraiset jäsenet voivat anoa jäsenmaksun alentamista yhdistyksen hallitukselta. Vuoden 2016 joulukuussa OYY:n jäsenistä Oikeus-lehteä tilasi 103 kappaletta.

4. Talous

Yhdistyksen tulos vuonna 2016 oli 208,86 euroa alijäämäinen. Kokonaisuutena taloudellinen tilanne oli vakaa. Yhdistyksen tulot koostuivat kokonaan jäsenmaksuista. Oikeus-lehden tilaavia jäseniä oli vuonna 2016 103, joka on 32 vähemmän kuin vuonna 2015. Lehden tilaus peruttiin jäseniltä, jotka eivät olleet maksaneet jäsenmaksuaan ainakaan kahteen vuoteen. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä yhdistyksessä vastaavat hallitus ja taloudenhoitaja. Yhdistyksellä ei ole erillistä sisäisen tarkastuksen toimintoa. Taloudellisen raportoinnin valvonta painottuu toiminnantarkastukseen. Yhdistyksen merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät ovat vapaaehtoistyövoiman saatavuuteen liittyvä operatiivinen henkilöriski ja jäsenmaksuihin liittyvä luottoriski. Yhdistyksen toiminta riippuu voimakkaasti erityisesti hallituksen jäsenten vapaaehtoisesta työpanoksesta. Luottoriski syntyy siitä, että yhdistyksen on tilitettävä Oikeus-lehden kustannukset Demlalle riippumatta jäsenmaksujen perinnän onnistumisesta.

5. Julkaisutoiminta

Yhdistys julkaisee yhdessä Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry:n kanssa Oikeus-nimistä tieteellistä aikakauslehteä. Oikeus-lehti sijoittuu julkaisufoorumin tieteellisten julkaisujen luokittelussa tasolle 2. Tieteellisen painotuksensa lisäksi lehti seuraa aikaansa ja pyrkii tarttumaan ajankohtaisiin aiheisiin. Oikeudellista elämää -palstalla arvioidaan kriittisesti oikeudellisen maailman tapahtumia ja lieveilmiöitä. Oikeus-lehti on Edilexissä kaikkien OYY:n ja Demlan lehden tilaavien jäsenten sekä erityisen Oikeus-lehden verkkotilauksen tehneiden Edilex-käyttäjien käytössä heti sen ilmestyttyä. Muut Edilex-palvelun käyttäjät pääsevät lukemaan 18 kk vanhempia numeroita.

Lehdestä ilmestyi vuonna 2016 yhteensä 4 numeroa. Yhdistyksen edustajina lehden toimitusneuvostossa toimivat Anne Alvesalo-Kuusi, Aarne Kinnunen ja Kaius Tuori. OYY:n edustajana Oikeus-lehden toimituskunnassa toimi Riikka Kotanen. Lehden päätoimittajina toimivat Suvianna Hakalehto ja Toomas Kotkas.

6. Tapahtumat

Oikeus- ja yhteiskuntatieteellinen yhdistys ry:n sääntömääräinen vuosikokous pidettiin keskiviikkona 23.3.2016 Tieteiden talolla (Kirkkokatu 6, Helsinki), salissa 404 klo 16.15–16.45. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat eli hyväksyttiin edellisen vuoden tilinpäätöspaperit, myönnettiin vastuuvapaus ja käytiin läpi toimintakertomus. Lisäksi valittiin uusi hallitus, toiminnantarkastajat ja määrättiin jäsenmaksut. Puheenjohtajana toimi VTT Mikko Aaltonen.

OYY on järjestänyt jo perinteeksi muodostuneita varjoväitöstilaisuuksia, joiden tarkoitus on esitellä jäsenille ja muulle yleisölle tuoreita väitöskirjoja kiinnostavista, ajankohtaisista ja yhdistyksen toimialaan liittyvistä aiheista. Vuosikokouksen jälkeen järjestettiin samassa paikassa klo 17.15–19.30 vuoden ensimmäinen keskustelutilaisuus, joka oli varjoväitöstilaisuus OTT Marjo Ylhäisen väitöstutkimuksesta: 'Työoikeus ja prekaari yhteiskunta'. Aihetta kommentoi sosiaalipolitiikan professori Pertti Koistinen (Tampereen yliopisto). Väitöskirjassaan Ylhäinen tarkastelee, miten työoikeuden klassinen tehtävä,

työntekijän suojeleminen, toteutuu tämän päivän muuttuneilla työmarkkinoilla. Ylhäinen analysoi suomalaista työoikeusperinnettä, erityisesti individuaalista työoikeutta. Tutkimuksessa on vahva sosiologispainotteinen ulottuvuus. Kysymyksenasettelu on oikeussosiologinen ja tutkimus sijoittuu osaksi kriittistä oikeustiedettä. Perinteisessä työoikeuden jäsentämistavassa suojataan työn tekijää (suojeleminen objektia) työnantajan säännönmukaisena toistuvan toiminnan kontekstissa. Tämä epäitsenäisen työn diskurssi heijastaa modernille työoikeudelle ja palkkatyöyhteiskunnalle ominaisia tavoitteita. Se uusintaa sellaista symbolisen vallan järjestystä, joka on taannut valtaosalle ihmisistä paikan yhteiskunnassa. Liiketoiminnassa ja tuotantoprosessissa tapahtuvat muutokset muodostavat legitimiin syyn ohittaa työntekijän suojeleminen periaate. Tästä johtuen työoikeudessa työmarkkinoiden ja käytännön työelämän tarpeet asettuvat vastakkain työntekijän suojeleminen kanssa. Prekarisoituvassa yhteiskunnassa tuotantoprosessi on epäsäännöllinen, epäjatkuvuus, muutokseen ja uusiin alkuihin perustuva. Nämä muutokset ohittavat työntekijän suojeleminen periaatteen ja alistavat sen tuotannolle. Lisäksi työntekijä muuttuu suojeleminen objektista autonomisesti vastuulliseksi subjektiksi. Tilaisuudessa syntyi monipuolinen ja mielenkiintoinen keskustelu työmarkkinoiden ajankohtaisesta aiheesta. Tilaisuuden puheenjohtajana toimi Liisa Lähteenmäki.

Oikeus- ja yhteiskuntatieteellinen yhdistys järjesti tiistaina 18.10. klo 17.30–19.00 'Work in Progress' tutkimusesittelyn, jossa Antu Sorainen (Helsingin yliopisto / Suomen Akatemia) kertoi käynnissä olevasta tutkimushankkeestaan "Perinnöt ja testamentit seksuaalisesti marginalisoiduissa ryhmissä". Siviilioikeuden professori Urpo Kangas (Helsingin yliopisto) ja asianajaja Ulf Månsson (Asianajotoimisto Fredman & Månsson) keskustelivat asiasta perintöasioita ja testamentteja koskevien tutkimustensa ja laajan kokemuksensa pohjalta. Perintölainsäädäntö, erityisesti perintöverotus on muutoksessa, ja jatkuvasti myös yhteiskunnallisen ja poliittisesti värittyneen keskustelun ja kritiikin kohteena. Tilaisuudessa keskusteltiin siitä, miten lesbot, homomiehet ja muut seksuaalisesti marginalisoituihin ryhmiin kuuluvat sekä trans*-ihmiset tulisi huomioida uuden lainsäädännön valmistelussa. Lisäksi pohdittiin millaisia kokemuksia seksuaalisesti marginalisoiduilla ryhmillä on perintöasioista. Soraisen tutkimus perustuu kuudella kielellä tehtyyn kyselyyn, johon vastasi yli 1 000 ihmistä Suomesta, Ruotsista, Venäjältä, Romaniasta, Iso-Britanniasta ja Unkarista. Tilaisuudessa käsiteltiin seuraavia kysymyksiä: Ovatko testamentin kirjoittamiseen ja perintöasioihin liittyvät asiat Suomessa tasa-arvoisia? Kirjoittavatko lesbot ja homot testamentteja ja mistä he saavat neuvontaa? Miten lainsäädäntö ottaa huomioon ihmisten erityiset perhetilanteet ja niihin mahdollisesti liittyvät ongelmat? Sorainen nosti esiin, että niin julkiseen kuin lainsäätäjän käymään keskusteluun on tuotava myös seksuaalisesti marginalisoitujen ryhmien kysymyksiä sosiaalisen oikeudenmukaisuuden toteutumisen nimissä. Erityisiä kysymyksiä ovat perintöverotuksen epätasa-arvoiset suhdeluokitukset, perheen sisäinen syrjintä, sateenkaariperheiden lasten keskenään epätasa-arvoinen perimysasema sekä juristien asenteet ja koulutus. Sorainen esitteli alustavia tuloksia ja mitä olisi kehitettävää verotuksessa ja tiedonsaannissa testamenttien osalta. Tilaisuudessa pohdittiin myös testamentin ja perinnön määritelmiä. Paikalla yleisössä keskustelemassa oli noin 20 henkeä, muun muassa tutkijoita, virkamiehiä ja juristeja. Tilaisuuden keskustelu oli vilkasta ja keskustelua käytiin oikeus- ja yhteiskuntatieteellisistä näkökulmista. Tilaisuuden puheenjohtajana toimi Maija Helminen.

Paneelikeskustelutilaisuudessa keskusteltiin OYY:n historian ensimmäisen julkaisupalkinnon voittaneen tutkimuksen teemoista (palkinto jaettiin vuonna 2015). Keskustelutilaisuuden aiheena oli vanhempien lapsiinsa kohdistamasta väkivalta ja se pidettiin 7.12.2016 klo 18.15 Tieteiden talolla (sali 505). OYY:n julkaisupalkinnon voitti artikkeli 'Mothers' self-reported violence toward their children: A multifaceted risk analysis' (kirj. Kirsi Peltonen, Noora

Ellonen, Tarja Pösö ja Steven Lucas). Kyselyn tulosten mukaan 6 prosenttia äideistä kertoi käyttäneensä väkivaltaa lastaan kohtaan. Tutkimuksessa havaittiin väkivallan ylisukupolvisuus: vanhempien omat kokemukset kuritusväkivallasta ovat yhteydessä siihen, että he toimivat väkivaltaisesti lastaan kohtaan. Erityisesti kokemukset avun ja tuen puutteesta lapsen ongelmissa ovat yhteydessä väkivaltaan. Lisäksi työelämässä ja kotona koettu stressi lisäsi väkivallan riskiä. Tilaisuudessa keskusteltiin muun muassa vanhempien lapsiinsa kohdistaman väkivallan syistä ja seurauksista sekä siitä, miten tällaista väkivaltaa voi ehkäistä. Onko vanhemmille saatavilla tarpeeksi tukea ja miten tukipalveluita voitaisiin järjestää paremmin? Artikkelin kirjoittajista paikalla oli PsT, tutkijatohtori Kirsi Peltonen. Hän kertoi tilaisuuden aluksi julkaisupalkinnon saaneen tutkimuksen päätuloksista. Lisäksi Peltonen kertoi tuloksista artikkelista joka käsittelee isien lapsiinsa kohdistamaa väkivaltaa. Paneelikeskustelua pohjusti lastentautien erikoislääkäri Sarimari Tupolan alustus lapsiin kohdistuvan väkivallan tunnistamisesta, vammojen tunnistamisesta ja väkivaltaan puuttumisesta. Paneelikeskusteluun osallistuvat: Tutkijatohtori Kirsi Peltonen, Tampereen yliopisto; VTL, ohjelmapäällikkö Miia Pitkänen, Lastensuojelun keskusliitto; Tutkijatohtori Elina Pekkarinen, Nuorisotutkimusverkosto; LT, Lastentautien erikoislääkäri Sarimari Tupola, HYKS Lasten ja nuorten toimiala. Tärkeästä aiheesta heräsi vilkas keskustelu panelistien ja yleisön välillä. Yleisöä oli runsaasti, noin 30 henkilöä. Paikalla oli muun muassa tutkijoita, opiskelijoita, terveysalan toimijoita ja toimittajia. Tilaisuuden puheenjohtajana ja paneelin vetäjänä toimi Riikka Kotanen. Keskustelun jälkeen vietettiin vapaamuotoisesti yhdistyksen pikkujouluja Tieteiden talolla, jossa yhdistys tarjosi pientä syötävää ja juotavaa.

Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ja Oikeus- ja yhteiskuntatieteellinen yhdistys järjestivät keskustelutilaisuuden aiheesta Oikeustieteellisen julkaisemisen tulevaisuus 2.12.2016 klo 17.00. Vieraina olivat Oikeus-lehden väistyvä päätoimittaja Toomas Kotkas ja uudet päätoimittajat Pauli Rautiainen ja Ida Koivisto. Tapahtuma järjestettiin Demlan toimistolla Helsingin keskustassa (Simonkatu 8A, 00100 Helsinki). Yhteyshenkilönä toimi Anna Hurmerinta.

7. Muu toiminta

Oikeus- ja yhteiskuntatieteellinen yhdistys ja Oikeuspoliittinen Yhdistys Demla ry hakivat julkaisemalleen Oikeus-lehdelle vertaisarviointitunnuksen käyttöoikeutta. Oikeus-lehdelle on 27.6.2016 alkaen myönnetty oikeus käyttää Tieteellisten seurain valtuuskunnan myöntämää vertaisarviointitunnusta. Käyttöoikeus tarkoittaa, että lehti on sitoutunut tunnuksen käytölle asetettuihin vertaisarviointiprosessin ehtoihin. Tunnuksella merkityn artikkelin tai kirjoituksen vertaisarviointi on toteutettu kansainvälisen tiedeyhteisön noudattamien laadullisten ja eettisten vaatimusten mukaisesti.

Oikeus- ja yhteiskuntatieteellinen yhdistys suunnitteli yhdessä Venla Salmen (Oikeusministeriö) ja Kriminologistiyhdistyksen kanssa mahdollista Kriminologipäivien järjestämistä tulevaisuudessa.

Yhdistyksen nettisivuilla (oyy-ry.fi) on tiedotettu ajankohtaisista tapahtumista. Petri Danielsson on huolehtinut sivujen uudistuksista ja ylläpidosta. Liisa Lähteenmäki on huolehtinut yhdistyksen Facebook -sivuston tiedotuksesta.